

MRF 2021.186

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 1. juni 2021 (j.nr. 19/07746)

Ophævet ekspropriation af rettighed til etablering af vandledning i medfør af vandforsyningslovens § 37, jf. § 40, da afgørelsen fandtes i modstrid med proportionalitetsprincippet.

Efter anmodning fra et vandværk traf Køge Kommune den 12. april 2019 afgørelse i medfør af vandforsyningslovens § 37, jf. § 40, om ekspropriation til en ret til at føre en vandledning over en del af en ejendom beliggende i landzone. Formålet med ekspropriationen var at tilslutte ejendommen til vandværkets forsyning. Vandværket havde i anmodningen anført, at tilslutningen ellers ikke kunne realiseres, da det ikke havde været muligt at indgå en frivillig aftale omkring ledningsføringen med nogen af de relevante lods ejere. Kommunen havde vurderet, at almenvellet havde en interesse i at sikre vandforsyning efter en samlet planlægning, og at der i det konkrete tilfælde var fokuseret på en hensigtsmæssig anvendelse af vandforekomster og kvalitetskrav til drikkevand til beskyttelse af menneskers sundhed. Vandværket havde i anmodningen fremlagt tre føringsmuligheder, hvor ejeren, E, af ejendommen havde udtrykt ønske om, at linjeføringen skulle ske langs E's skel. Kommunen havde i afgørelsen valgt at gennemføre ekspropriationen således, at vandledningen skulle løbe tværs over E's mark, hvilket gav den kortest mulige ledningslængde. Afgørelsen blev påklaget af E, der

bl.a. gjorde gældende, at E ikke havde anmodet om tilslutningen, og at ekspropriationen var i strid med nødvendighedsbetingelsen i grundlovens § 73 og proportionalitetsprincippet. Miljø- og Fødevareklagenævnet (formanden) konstaterede, at det ikke havde været muligt for vandværket at indgå en frivillig aftale om ledningsføringen, hvorfor ekspropriation var nødvendig, hvis ejendommen skulle tilsluttes vandværket. På baggrund af oplysningerne om mulige alternative placeringer fandt nævnet imidlertid, at proportionalitetsprincippet ikke var opfyldt. Nævnet lagde navnlig vægt på, at den alternative løsning med føring af ledningen i skel var foretrukket af E, og at der ikke var en teknisk begrundelse for ikke at vælge denne linjeføring. Nævnet lagde endvidere vægt på, at vandværket under sagens behandling havde oplyst, at den af E ønskede linjeføring ville medføre en meromkostning på ca. 40.000 kr., hvilket ifølge nævnet ikke oversteg, hvad der i det konkrete tilfælde kunne kræves for, at ekspropriationen blev gennemført på en for rettighedshaveren mindre indgribende måde. Nævnet ophævede herefter kommunens afgørelse.

Kommentar: Afgørelsen vedrører ekspropriation til en ledningsservitut, og det fremgår udtrykkeligt af den eksproprierede ledningsservitut, at gæsteprincippet er fraveget. Klagenævnets ophævelse af ekspropriationen og dermed servituten indeholder imidlertid ingen overvejelser om, at et sådant indgreb i ejers råden vil have været mindre indgribende, hvilket mest nærliggende må forstås på den måde, at hensynet til ledningsejers forsyning kan begrunde en fravigelse af gæsteprincippet.

Ophævelse i sag om ekspropriation af rettigheder til at etablere vandledning i Køge Kommune

19/07746

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse efter vandforsyningslovens § 37, jf. § 75, stk. 1.[1]

Miljø- og Fødevareklagenævnet ophæver Køge Kommunes afgørelse af 12. april 2019 om ekspropriation til en ret til at føre en vandledning over en del af matr. nr. [F1] og [F2] Lidemark By, Lidemark beliggende [A1], 4632 Bjæverskov.

Det indbetalte klagegebyr tilbagebetales.

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet[2] og gebyrbekendtgørelsens § 2.[3] Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. vandforsyningslovens § 81.

Afgørelsen er truffet af formanden på nævnets vegne, jf. § 8 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

1. Klagen til Miljø- og Fødevareklagenævnet

Afgørelsen er den 24. april 2019 påklaget til Miljø- og Fødevareklagenævnet af ejendommens ejer, der er repræsenteret ved advokat.

Klager har navnlig anført, at

- ejeren af [A2] ikke har anmodet om tilslutning,
- afgørelsen lider af væsentlige materielle mangler, idet der bl.a. er inddragelse af usaglige hensyn, og at
- ekspropriationen ikke er nødvendig.

Klagepunkterne er nærmere uddybet i afsnit 2.2.

2. Sagens oplysninger

2.1 Den påklagede afgørelse

Køge Kommune har den 12. april 2019 i medfør af vandforsyningslovens § 37, jf. § 40, truffet afgørelse om ekspropriation til en for [...Vandværk] og [V1] ret til at føre en vandledning over en del af matr. nr. [F1] og [F2] Lidemark By, Lidemark beliggende [A1], 4632 Bjæverskov med henblik på at kunne forsyne ejendommen [A2] med drikkevand.

Det berørte areal er ifølge arealfortegnelsen ca. 940 m² og der udlægges et beskyttelsesbælte på fire meter i hele ledningens længde. Køge Kommune har gennemført ekspropriationen således, at ledningen skal løbe tværs over klagers mark på matr. nr. [F1] og [F2] Lidemark By, Lidemark, hvilket giver den kortest mulige ledningslængde. Det fremgår af § 4 i arealfortegnelsen, at gæsteprincippet for ledninger i private arealer ikke er gældende,

Det fremgår derudover af afgørelsen, at Køge Kommune har sendt et erstatningstilbud til klager, hvor klager tilbydes en erstatning på 13.966 kr. samt 5.000 kr. til sagkyndig bistand.

Om baggrunden for sagen fremgår det af sagens oplysninger, at ejeren af [A2] og [V1] i 2005 indgik en 10-årig aftale om, at [V1] kunne anvende boringen på [A2] til udpumpning af vand i Sølvbækken, således at [V1] herigennem kunne overholde et vilkår i deres vandindvindingstilladelse fra 2005 til Gummersmarke Kildeplads. Boringen bliver samtidig anvendt til drikkevandsforsyning til [A2]. Efter udløbet af den 10-årige aftale har der været et ønske om, at finde en anden løsning end at fortsætte med en ny 10-årig periode. En sådan løsning skal bestå i, at [V1] helt overtager boringen på [A2], og at [V1] til gengæld skal betale for [A2]'s tilslutning til vandværk.

Det fremgår videre af sagens oplysninger, at [...Vandværk] første gang kontaktede klager i 2015 i forbindelse med en række forslag til fremføring af en vandforsyningsledning til [A2], og at der siden har været en gentagende dialog mellem vandværket og klager om en mulig føring af en vandledning over klagers ejendom.

[...Vandværk] har den 7. august 2017 anmodet Køge Kommune om at foretage en ekspropriation, således at [A2] kan tilsluttes vandværkets forsyning. Vandværket har anført, at det ellers ikke kan realisere tilslutningen, idet det ikke har været muligt at indgå en frivillig aftale med nogle af de relevante lodsejere. I anmodningen fremgår det, at der er tre føringsmuligheder til [A2] fra hovedledningen beliggende i [A3]. Den korteste mulighed for linjeføring er ifølge vandværket over klagers ejendom, hvor den direkte linjeføring tværs over klagers ejendom er ca. 323 m, mens linjeføringen langs klagers skel er ca. 520 m. Dernæst er der ifølge vandværket mulighed for tilslutning af [A2] via en linjeføring på ca. 863 m langs en privat vej forbi [A4]. Endelig kan [A2] ifølge vandværket tilsluttes via en linjeføring, som delvis går over ejendommen [A5].

Det fremgår af vandværkets anmodning, at klager har udtrykt ønske om, at løsningen med linjeføringen langs klagers skel vælges frem for linjeføringen tværs over klagers ejendom i tilfælde af en ekspropriation, og at vandværket er indstillet på at følge dette ønske, under forudsætning af at der ikke bliver klaget, eller at klager forsinker eller på anden måde får projektet udsat.

Af en mail fra den 8. december 2016 fra Køge Kommune til [V1] fremgår det, at kommunen har vurderet, at opholdstiden for vandet i ledningen for de forskellige linjeføringer ikke er problematisk, men kommunen har samtidig skrevet, at det alt andet lige er bedst med så kort opholdstid som muligt.

Endvidere fremgår bl.a. følgende af Køge Kommunes mail af 3. august 2017 til vandværket:

Som jeg læser sagen er I [vandværket] indstillet på, at det er en linieføring (ca. 415 m), som angivet på bilaget, I er villig til at følge og at denne løsning er foretrukket af ejeren af [A1]. Den noget kortere ledningsføring henover matriklen er ikke acceptabel (ca. 263 m) ??, selvom den både økonomisk og vandkvalitetsmæssigt vil være den bedste løsning?"

Den 10. januar 2018 har Køge Kommune meddelt klager, at byrådet den 19. december 2017 har godkendt en principbeslutning om at foretage en ekspropriation til fordel for vandforsyningen af [A2]. Samtidig har kommunen opfordret parterne til at indgå en frivillig aftale.

Herefter har Køge Kommune den 11. juli 2018 indkaldt klager til åstedsforretning den 22. august 2018. Klager har ved åstedsforretningen gjort gældende, at materialet til forretningen ikke var komplet, og på den baggrund har kommunen den 29. august 2018 indkaldt til en ny åstedsforretning, der blev afholdt den 28. september 2018.

Under åstedsforretningen den 28. september og i efterfølgende mails har klager fremført flere indsigelser i forhold til ekspropriationen. Klager finder bl.a., at der ikke er behov for en ny løsning til forsyning af [A2], at der ved ekspropriation skal vælges den mindst indgribende løsning, hvilket vil være at anvende privatvejslovens § 68, 4) at den valgte linjeføring ikke er proportional, og at valget primært er et udtryk for ulovligt økonomisk hensyn til vandværket.

Det fremgår af Køge Kommunes begrundelse for afgørelsen, at ekspropriation er nødvendig for at sikre vandforsyningen til [A2], da det ikke har været muligt at indgå en frivillig aftale med de relevante lodsejere. Den nuværende løsning, hvor ejendommen forsynes med drikkevand fra den samme pumpe, som også pumper vand ud i Sølvbækken, er ifølge kommunen uholdbar, idet den efter [V1]'s vurdering udgør en potentiel risiko for drikkevandskvaliteten på ejendommen.

Køge Kommune har i et bilag til afgørelsen taget stilling til de indsigelser, som klager har fremført under åstedsforretningen den 28. september 2018 og i efterfølgende mails. Heraf fremgår det bl.a., at kommunen har vurderet, at alment vellet har en interesse i at sikre vandforsyning efter en samlet planlægning, og at der i det konkrete tilfælde er fokuseret på en hensigtsmæssig anvendelse af vandforekomster og kvalitetskrav til drikkevand til beskyttelse af menneskers sundhed. Derudover har kommunen bemærket, at en alternativ løsning i form af en ny boring ikke giver mening, da en ny boring ifølge kommunen vil indebære samme risiko for kontakt med overfladevand som den nuværende løsning. Dette skyldes ifølge kommunen, at indvindingen i en boring vil skabe en sænkningstragt i grundvandsspejlet.

Videre har kommunen anført, at den valgte løsning er den mest hensigtsmæssige, da [A2] ligger i [...Vandværk]s forsyningsområde, jf. Køge Kommunes Vandforsyningsplan 2010-2021 pkt. 3.1.1, 5) hvilket ifølge kommunen forpligter vandværket til at tilslutte ejendommen, hvis ejeren ønsker dette. Kommunen er ikke enig med klager i, at den mindst indgribende løsning altid skal vælges. Derimod skal proportionalitetsprincippet iagttages, hvilket ifølge kommunen er tilfældet i sagen.

Placeringen af ledningen vil efter Køge Kommunes vurdering ikke medføre væsentlige gener for klager, idet brugen af arealet vil kunne fortsætte uændret, og da muligheden for udstykning og opførelse af bygninger er så begrænset på grund af ejendommens placering i landzone og notering som landbrug, at dette ifølge kommunen ikke udgør et hensyn ved placeringen af ledningen. Derudover er linjeføringen ifølge kommunen den kortest mulige, og klager er blevet tilbudt en erstatning for etableringen af ledningen. Samlet har kommunen vurderet, at indgrebet er af så

begrænset karakter, at der ikke er misforhold mellem formålet med at forsyne [A2] med vand og ekspropriationen. Endvidere har kommunen anført, at det er helt legitimt at inddrage økonomiske forhold som ét blandt mange hensyn, men at dette forhold ikke har vejet særligt tungt i den konkrete sag.

Endelig fremgår det afgørelsen, at privatvejslovens § 68 ifølge Køge Kommune ikke finder anvendelse, idet klagers ejendom er placeret i landzone. Derfor er det ifølge kommunen ikke korrekt, når klager har anført, at kommunen kunne have truffet en mindre indgribende afgørelse med henvisning til privatvejloven.

2.2 Klagers indhold

Klager har anført, at der ikke er et retligt grundlag for ekspropriationen i vandforsyningsloven § 37, idet ekspropriation ikke er nødvendig, eftersom forsyningen ifølge klager kan foretages via privatvejen. Klager har i den forbindelse anført, at der er indgået en mundtlig aftale herom med ejeren af den private vej.

Klager har endvidere bemærket, at ekspropriationen strider imod nødvendighedskravet i grundlovens § 73.

Endvidere har klager anført, at ekspropriationens konsekvenser er mere indgribende end formålet tilsiger, idet der tidligere fra vandværkets side var foreslået en langt mindre indgribende løsning. Vandværket havde dog i en korrespondance med Køge Kommune betinget sig, at klager ikke klagede over servitutter, erstatning eller andet i forbindelse med sagens behandling. Klager har specifikt henvist til vandværkets mail af 8. august 2017 til kommunen, hvor der bl.a. står:

"Vær lige opmærksom på, at vi kun vælger den noget længere løsning, hvis ekspropriationen går glat igennem. Dvs. at vi vil indgive en anke med den klausul, at den kun er gældende, hvis [P1] [klager], ejer af [A1] ikke anker m.v."

Klager har i den forbindelse anført, at sagen efter klagers opfattelse ville være endt med løsningen, hvor ledningen blev lagt i klagers skel, hvis ikke klager havde været uenig i erstatningsforslaget.

Videre har klager anført, at Køge Kommune af uvisse grunde har valgt den for klager mest indgribende løsning med etablering af ledningen tværs over klagers grund, selvom både løsningen med etablering af ledning i den private fællesvej og etableringen af ledningen i skel er teknisk muligt. Kommunen har ifølge klager selv dokumenteret, at vandets opholdstid i ledningen ved en af de to alternative løsninger ikke er et problem.

Den valgte løsning vil ifølge klager medføre, at klager er afskåret fra fremtidig udvidelse og udbygning af sin ejendom, idet ledningen skærer ejendommen midt over. Dette modsvarer ifølge klager ikke af den tilbudte erstatning på ca. 15.000 kr.

Derudover har klager anført, at ekspropriationsbestemmelserne i vandforsyningsloven ikke skal varetage private aktørers økonomiske interesser, hvilket er sket i denne sag. I den forbindelse har klager anført, at Køge Kommunes mail af 14. september 2016 betyder, at ekspropriationen varetager et økonomisk hensyn til [V1], da kommunen skriver, at "Kommunen kan ikke ekspropriere ved private interesser, som dette må sige at være. I [[V1]] står derfor tilbage med at gå forhandlingens vej – eller trække en længere stikledning".

Endvidere har klager anført, at Køge Kommune i mail af 30. april 2019 har oplyst, at ejeren af [A2] ikke har anmodet om tilslutning til vandværk, hvilket ifølge klager understøtter, at ekspropriationen alene sker for, at [V1] kan opfylde sine kontraktlige og privatretlige forpligtelser. Klager har i den forbindelse gjort gældende, at der ikke kan meddeles en tilladelse til at blive tilsluttet vandforsyning, når ejerne ikke har søgt herom.

Desuden har klager anført, at Køge Kommunes behandling af sagen har karakter af magtfordrejning. Klager har med henvisning til en intern mail fra kommunen fra den 9. august 2017 bemærket, at kommunen sammen med vandværket har haft en strategi om at presse klager til at indgå en aftale med vandværket. I mailen, som klager har henvist til, står der bl.a.:

"Jeg er uvis på om deres strategi vil virke i forhold til at sagen forhåbentlig kan løses ved en sindet erklæring fra TMU og andre udvalg ???

Som jeg ser situationen skal det vel være den korte udlægning af ledningsføringen TMU skal varsle (og så kan de forhåbentlig blive enig om alligevel at vælge den lidt længere ledningsføring uden ekspropriation) – ellers skal vi måske 2 gange i gang med ekspropriationssag til TMU ??"

Yderligere har klager anført, at der ikke er dokumentation er, at den nuværende løsning udgør en sikkerhedsrisiko for drikkevandskvaliteten på [A2]. En ny boring vil ifølge klager heller ikke medføre problemer for drikkevandskvaliteten. Videre har klager påpeget, at vandkvalitetsanalysen fra september 2019 fra [A2] viser, at der ingen problemer er med vandet.

Klager har den 22. september 2020 supplerende anført, at det ikke er korrekt, når Køge Kommune hævder, at der er en aftale mellem [A2] og [...Vandværk] om tilslutning. Dette underbygges ifølge klager af, at kommunen alene har en korrespondance med en medarbejder for [V1] om tilslutningen. Videre har klager anført, at kommunen er forpligtet til at undersøge baggrunden for en anmodning om ekspropriation. Klager har i den forbindelse opfordret kommunen og [...Vandværk] til at fremlægge al korrespondance om anmodningen om tilslutning.

Klager har videre bemærket, at det ikke er tilstrækkeligt, når Køge Kommune har anført, at ledningen ikke er til gene for den nuværende anvendelse af klagers ejendom. Ifølge klager skal kommunen også vurdere, hvorvidt ledningen i fremtiden vil være til gene for klager.

Endvidere har klager anført, at de faktiske forhold i den af kommunen nævnte afgørelse fra klagenævnet, NMK-42-00549, er væsentlig anderledes end i denne sag, eftersom der i den tidlige afgørelse fra nævnet ikke var andre alternative placeringer til råvandsledningen på grund af bl.a. forurening. Af den grund var nødvendighedskriteriet ifølge klager opfyldt i NMK-42-00549, hvilket ikke er tilfældet i nærværende sag, hvor der er alternative placeringer. Ekspropriation efter vandforsyningslovens § 37 er ifølge klager alene muligt, hvor der ikke er andre tekniske muligheder for at forsyne en ejendom. Klager har anført, at kommunen ikke har undersøgt om, der er tekniske løsninger, der gør det muligt at undgå ekspropriation. Derudover har klager påpeget, at ekspropriationen udover at være nødvendig også skal være proportional.

Derudover har klager bemærket, at der i Køge Kommunes vandforsyningsplan 2010-2021 ikke er et krav om, at [A2] bliver tilsluttet almen forsyning.

Klager har endelig bemærket, at Køge Kommune selv har anført, at opholdstiden for vandet i de længere løsninger ikke er et problem, og at kommunen derfor ikke kan anføre dette som et hensyn for valget af den kortest mulige ledningsføring.

Klager har den 10. maj 2021 indsendt supplerende bemærkninger til sagen, som i det væsentligste gengiver og underbygger det allerede anførte.

2.3 Køge Kommunes bemærkninger til klagen

Køge Kommune har i bemærkninger af 9. august 2019 til klagen anført, at linjeføringen over [A5] har måttet opgives, idet arealet er tilplantet med juletræer, hvilket er uforeneligt med etablering af en forsyningsledning på arealet.

Køge Kommune har den 27. august 2020 supplerende anført, at der er tale om en aftale mellem ejeren af [A2] og [...Vandværk] om tilslutning. I den forbindelse har kommunen vurderet, at ansøgningsmaterialet indeholder en aftale mellem [V1] og grundejeren af [A2] om tilslutning til vandværket. På den baggrund må ejeren af [A2] ifølge kommunen forventes at ønske forsyning fra vandværket.

Videre har Køge Kommune bemærket, at det er korrekt, at ejeren af [A2] ikke har henvendt sig til kommunen for at blive tilsluttet vandværket. Kommunen har hertil bemærket, at det ikke indgår i den kommunale sagsbehandling, at der skal fremsendes et ønske om tilslutning til kommunen. Hvis der er tvivl om, hvilket vandværk der kan forsyne en ejendom, kan kommunen henvise til det vandværk, der har forsyningen i det pågældende område.

Køge Kommune har derudover anført, det fremgår af sagens dokumenter, at kommunen den 14. september 2016 har oplyst, at der ikke kan eksproprieres ved private interesser. Hertil har kommunen bemærket, at vandforsyningslovens § 37 giver mulighed for ekspropriation til etablering af en vandledning med henvisning til klagenævnets praksis i NMK-42-00549.

Endvidere har Køge Kommune efter en vurdering af de mulige alternative linjeføringer (langs den private fællesvej og langs klagers skel) fundet, at der er proportionalitet i valget af linjeføring. Det er samtidig ifølge kommunen uhensigtsmæssigt at etablere lange vandledninger med lavt forbrug. Valget af de alternative løsninger vil således resultere i længere ledninger med lange opholdstider i vandledningen.

Derudover har Køge Kommune anført, at den mundtlige aftale om anlæggelsen af ledningen i den private vej, som klager har henvist til, ikke er blevet til noget. Ifølge kommunen er de andre muligheder for linjeføringer undersøgt, men det har aldrig resulteret i en aftale. Den eneste mulighed for at tilslutte [A2] til vandværket er ifølge kommunen at anvende vandforsyningslovens § 37 til at etablere den nødvendige ledning.

Køge Kommune har endelig oplyst, at kommunen ikke har lagt en strategi med vandværket i forbindelse med ekspropriationen, hvorfor der ikke er tale om magtfordrejning i sagen.

2.4 Nye oplysninger under sagens behandling

Miljø- og Fødevarerklagenævnet har den 10. juli 2020 anmodet Køge Kommune om at fremsende oplysninger om omkostningerne ved etablering af vandledningen til at forsyne [A2].

[...Vandværk] har den 6. august 2020 fremlagt to tilbud på etablering af vandledningen med de oplyste længder fra landinspektør [V2]. Etableringen af en vandstikledning fra [A1] til [A2] i overensstemmelse med den af Køge Kommune foretagne ekspropriation vil ifølge vandværket med et 40 mm PE-rør over en afstand på ca. 230 m koste 35.500 kr. ekskl. moms. Løsningen hvor ledningen lægges i klagers skel med en længde på ca. 470 m, vil ifølge vandværket koste 78.500 kr. ekskl. moms. For tilbuddet, hvor ledningen lægges i klagers skel, er der regnet med et 50 mm PE-rør på grund af den længere strækning.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet har den 12. august 2020 anmodet parterne i sagen om at komme med evt. bemærkninger til høringssvaret fra [...Vandværk].

Klager har den 22. september 2020 anført, at de fremlagte tilbud på etablering af vandledningen er dateret den 23. juli 2020, hvilket viser, at oplysningerne ikke har været til stede, da Køge Kommune traf afgørelsen om ekspropriation.

Endvidere har klager anført, at de i tilbuddet angivne oplysninger om længde er forkert. Klager har i den forbindelse henvist til en mail af 19. marts 2018 fra [V2] til [...Vandværk], hvori det er oplyst, at ledningslængden for løsningen, hvor ledningen går i klagers skel, er 404 m. Yderligere har klager anført, at en opmåling i Miljøportalen viser en længde på 407,22 m.

Derudover har klager anført, at der i de to tilbud ikke er anvendt samme størrelse ledning.

På baggrund af ovenstående har klager anført, at de fremlagte oplysninger, om omkostningerne ved etablering af vandledningen til at forsyne [A2], ikke er korrekte.

3. Miljø- og Fødevarerklagenævnets bemærkninger og afgørelse

3.1 Miljø- og Fødevarerklagenævnets prøvelse

Det fremgår af § 11, stk. 1, i lov om Miljø- og Fødevarerklagenævnet, at nævnet kan begrænse sin prøvelse af en afgørelse til de forhold, der er klaget over. Det følger endvidere af § 11, stk. 2, i lov om Miljø- og Fødevarerklagenævnet, at nævnet kan begrænse sin prøvelse til de væsentligste forhold.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet har i denne klagesag fundet anledning til at behandle klagepunktet om ekspropriationens nødvendighed.

3.2 Miljø- og Fødevarerklagenævnets bemærkninger

Efter vandforsyningslovens § 37, stk. 1, nr. 2, kan der til fordel for et alment vandforsyningsanlæg, når almenvellet kræver det, og når der er givet tilladelse til anlægget, ved ekspropriation endeligt eller midlertidigt pålægges indskrænkninger i ejernes rådighed eller erhverves ret til at udøve en særlig råden over faste ejendomme, herunder til at udføre prøveboringer og prøvepumpninger.

Beslutningen om ekspropriation træffes af kommunalbestyrelsen, jf. vandforsyningslovens § 40, stk. 1. Ved ekspropriationens gennemførelse finder bestemmelserne i lov om offentlige veje § 100 - § 102[6] tilsvarende anvendelse, jf. vandforsyningslovens § 40, stk. 3.

Vandforsyningslovens hjemmel til ekspropriation skal administreres med hensyntagen til grundlovens § 73 om den private ejendomsrets ukrænkelighed. På grundlag af praksis efter denne bestemmelse gælder en række betingelser, som skal være opfyldt ved ekspropriation. Heraf følger navnlig, at ekspropriationen skal være lovlig, nødvendig og tidsmæssigt aktuel for realiseringen af ekspropriationsformålet i den konkrete situation.

I *nødvendighedskravet* ligger, at ekspropriationen skal være nødvendig for realiseringen af formålet med ekspropriationen.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet konstaterer, at det ikke har været muligt for vandværket at indgå en frivillig aftale omkring ledningsføringen. Ekspropriation er dermed nødvendig, hvis ejendommen skal kunne tilsluttes vandværket.

Endvidere skal det almindelige proportionalitetsprincip være opfyldt. Tvangsmæssig afståelse af en ejendom eller af en rettighed over en ejendom, eller pålæg om at respektere en rettighed over en ejendom, kan således ikke gennemføres, hvis formålet med ekspropriationen ikke står mål med det indgreb ekspropriationen medfører over for rettighedshaveren, eller hvis ekspropriationen kan gennemføres på en for rettighedshaveren mindre indgribende måde. I nødvendighedsvurderingen lægges der efter nævnets praksis bl.a. vægt på, om der er realistiske alternativer til placeringen af det aktuelle projekt.

Efter det oplyste i sagen om mulige alternative placeringer, finder Miljø- og Fødevareklagenævnet, at proportionalitetsprincippet ikke er opfyldt. Nævnet har herved navnlig lagt vægt på, at den alternative løsning med føring af ledningen i klagers skel er foretrukket af klager, at der ikke er en teknisk begrundelse for ikke at vælge denne linjeføring, at vandværket tidligere i sagen har været indstillet på at imødekomme klagers ønske om at placere ledningen i klagers skel, og at den af vandværket angivne meromkostning på ca. 40.000 kr., for den af klager ønskede linjeføring, ikke i det konkrete tilfælde overstiger, hvad der kan kræves, for at ekspropriationen gennemføres på en for rettighedshaveren mindre indgribende måde.

Miljø- og Fødevareklagenævnet ophæver derfor Køge Kommunes afgørelse om ekspropriation.

3.3 Gebyr

Klager over ekspropriationsbeslutninger efter vandforsyningslovens § 40 er fritaget for gebyr, jf. § 19, nr. 2, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet. Det indbetalte klagegebyr skal derfor tilbagebetales.

3.4 Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse

Miljø- og Fødevareklagenævnet ophæver Køge Kommunes afgørelse af 12. april 2019 om ekspropriation til en ret til at føre en vandledning over en del af matr. nr. [F1] og [F2] Lidemark By, Lidemark beliggende [A1], 4632 Bjæverskov.

[1] Lovbekendtgørelse nr. 1450 af 5. oktober 2020 om vandforsyning m.v. med senere ændringer.

[2] Lov nr. 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

[3] Bekendtgørelse nr. 132 af 30. januar 2017 om gebyr for indbringelse af klager for Miljø- og Fødevareklagenævnet mv.

[4] Lovbekendtgørelse nr. 1234 af 4. november 2015 om private fællesveje med senere ændringer.

[5]

<https://www.koege.dk/~media/Files/Pdf/Om%20kommunen/Politikker%20og%20planer/G%C3%A6ldende%20planer/Vandforsyningsplan/vandforsyningsplanar>
(<https://www.koege.dk/~media/Files/Pdf/Om%20kommunen/Politikker%20og%20planer/G%C3%A6ldende%20planer/Vandforsyningsplan/vandforsyningsplanar>)

[6] Lov nr. 1520 af 27. december 2014 om offentlige veje m.v. med senere ændringer.

Sag:

19/07746

Dato:

1. juni 2021.

Emner:

Vandforsyningslo...

Miljø- og Fødevareklagenævnet (<https://naevneneshus.dk/start-din-klage/miljoe-og-foedevareklagenaevnet/>) • Nævneshuset • Toldboden 2 • 8800 Viborg • Tlf. nr.: 72 40 56 00 • CVR: 37795526 • mfkn@naevneneshus.dk (<mailto:mfkn@naevneneshus.dk>)
Tilgængelighedserklæring (<https://www.was.dgst.dk/mfkn-naevneneshus-dk>)